

65

VAN

VIZYON PLANI

'YENİ(DEN) VAN'

KENTSEL VİZYON
PLATFORMU

KENTSEL VİZYON PLATFORMU

‘Kentsel Vizyon ile Kurgulanan Kentler’

NEF ve Kentsel Strateji tarafından kurulan
Kentsel Vizyon Platformu
kamu, sivil ve özel sektör işbirliği ile

- bölge
- kent
- mahalle

ölçeğinde çalışmalar yaparak, yeni planlama
yaklaşımı ve modellerini tartışmaya açmaktadır.

81KENT
VİZYON
www.kentselvizyon.org

“Van Vizyon Planı”
‘Kentsel Strateji’ tarafından geliştirilen
kapsam ve içerik çerçevesinde,
A. Faruk Göksu ve Sıla Akalp’in Stüdyo
33’te verdiği eğitimler sonucunda
Aslı Ulubaş tarafından hazırlanmıştır.

01

ANALİTİK BAKIŞ
Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

07

02

STRATEJİK BAKIŞ
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

15

03

VİZYON
Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

20

04

3x3 VİZYON ve EYLEM ÇERÇEVESİ
Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

23

05

VAN'IN GELECEĞİ İÇİN
10 TEMEL İLKE

36

BÖLÜM

01

ANALİTİK BAKIŞ
Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

STRATEJİK GÖSTERGELER

Nüfus:
1.051.975 kişi

Ekonomik Değerler:

- Madencilik
- Tarım ve Hayvancılık
- Bağıcılık
- Ticaret
- Turizm
- Sanayi

Eğitim:

- Yüzüncü Yıl Üniversitesi (18.000 öğrenci)

Tarihsel İzler:

- Urartular'ın Başkenti (Tuşpa) (M.Ö. 7000)
- Medeniyetler Beşiği (Asur, Med, Pers, İskenderiye, Selevkos, Ermeni, Part, Roma, Sasan, Bizans, Anadolu Beylikleri, Osmanlı)
- Tarihi Miras: Van Kalesi, Hoşap Kalesi, Çavuştepe Kalesi
- Dinlerin Birlikteliği: Akdamar Adası ve Kilisesi, Bartholomeus Kilisesi, Hüsrev Paşa Camii, Kayaçelebi Camii, Yedi Kilise, Adır Adası ve Lim Manastırı, İkiiz Kümbetler, Halime Hatun Kümbeti

8

Performans Kriterleri

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

75

ÇEVRE
60

EKONOMİ

72

SOSYAL
76

YAŞAM KALİTESİ

72

Sosyal Altyapı:

- 10 Kütüphane
- 1 Tiyatro
- 1 Üniversite
- 2 Sinema
- 1 Müze

Doğal Değerler:

- Artos Dağı, Ereğ Dağı
- Van Gölü, Erçek Gölü, Turna Gölü, Çelebibağ Sazlığı, Bendimahı Deltası
- Akdamar Adası, Kuşadası, Çarpanak Adası, Adır Adası
- Muradiye Şelalesi, Kanisipi Çağlayanı
- Akçalı Travertenleri

9

10 TEMEL FIRSAT

Sınırın Avrupa'ya açılış noktası/Başlangıç noktası	1
Stratejik konum	2
Ulaşım ağları	3
Yatırım teşvik bölgesi	4
Turizm potansiyeli	5
Güneş enerjisi üretim potansiyeli	6
Tarım ve hayvancılık	7
Sulanabilir tarım arazileri	8
Doğal kaynakların çeşitliliği	9
Genç nüfusun yoğunluğu	10

10 TEMEL SORUN

- 1 Deprem
- 2 Göç
- 3 Düşük okur-yazarlık oranı
- 4 İşsizlik ve yüksek oranda ucuz işgücü birikimi
- 5 Sınır ticareti denetimi eksikliği (Kaçakçılık)
- 6 Su, toprak, hava kirliliği
- 7 Tarımda geleneksel yöntemlerin egemenliği
- 8 Stratejik gelişim yönünün belirsizliği
- 9 Tanıtım eksikliği
- 10 Bölgede yapılması planlanan 8 adet HES projesi

BEK ANALİZİ

Kaynak: KentSEL Strateji

Bereket

Uygurlukların İzleri
Mutfak Kültürü
İnanç- Maneviyat
Kültür
Depremsellik

Beceri

Su- Toprak- Güneş
Ceviz- Bal- Üzüm
Medeniyetler
Perlit
İnci Kefali

Bakış

Arıcılık
Bağcılık- Şarapçılık
Mutfak
El Sanatları

Büyüme

Van Gölü Kapalı Havzası
Ulaşım Ağları
Sınır İlişkisi
Gelişme Yönü
Yatırım

Beklenti

Üniversite
Kültür- Turizm
Kırsal Kalkınma
Üretimde Verim
Yeni Van Kenti

Yeniden Van
Lojistik Merkez
Üretimde Verim
Yatırım
Sınır Ticareti

Ekonomi

Sulak Alanlar- Şelale, çağlayan
Kuş Göç Yolları- Flamingo
Yaban Hayatı
Peribacaları- Travertenler
Adır Adası (Manastır+ Kuş Cenneti)

Eşitlik

Tarım- Hayvancılık
Kültür- Turizm
Ticaret
Sanayi
Enerji

Etkinleştirme

Sosyal Gruplar
Kadın-Erkek
İnanç Hoşgörüsü
Erişilebilirlik

Eğitim

Yerel- Üretici- Girişimci
Üniversite
Kırsal Alan- Kent
Sosyal Gruplar

Entegrasyon

Enerji Üretimi
Üretimde Verim
Katılımcılık
Uyum

Kamu- Özel- Sivil
Sınır
Üniversite- Üretim
Havza- Bölge
Konteyner Kent- Eski Van- Yeni Van

Kapasite

Tarihi ve Kültürel İzler
Van Gölü Kapalı Havzası
Kuş Göç Yolları- Sulak Alanlar
El Sanatları

Kalkınma

Genç Nüfus
Kaynaklar
Enerji
Su
Perlit: Topraksız Tarım

Kimlik

Tarım ve Hayvancılık
Enerji Üretimi
Sınır Ticareti
Turizm
Tarihin İzleri

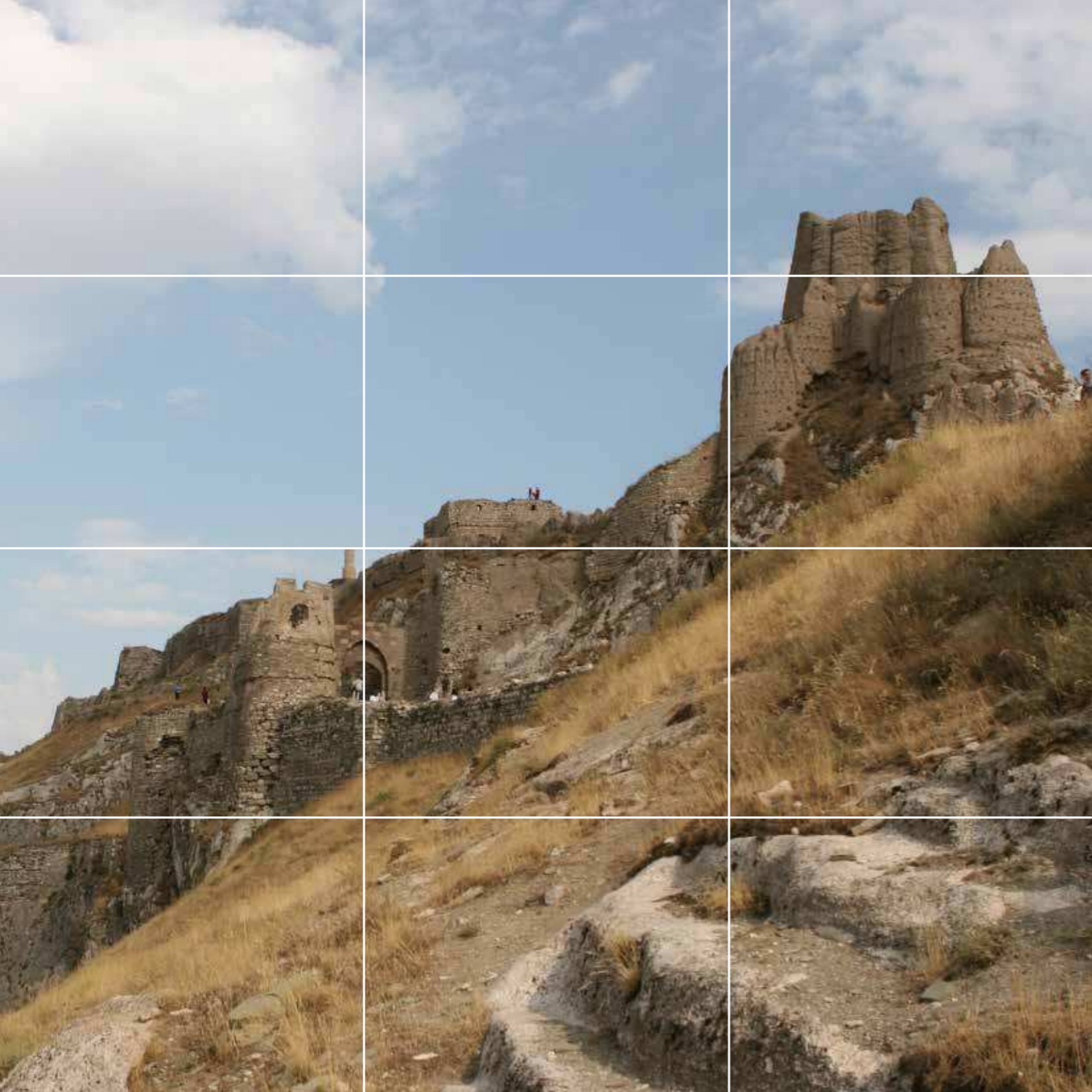
Katılım

Depremsellik
Kültür- İnanç
Uyum
Van Gölü

Kurgu

Ziyaret
Müze
Sosyal Hayat
Uyum
Sokakta Yaşam (Ortak Alanlar)

4Y BİRLİKTELİĞİ
Yenilenme
Yaşam Kalitesi
Yükselme
Yakınlaşma

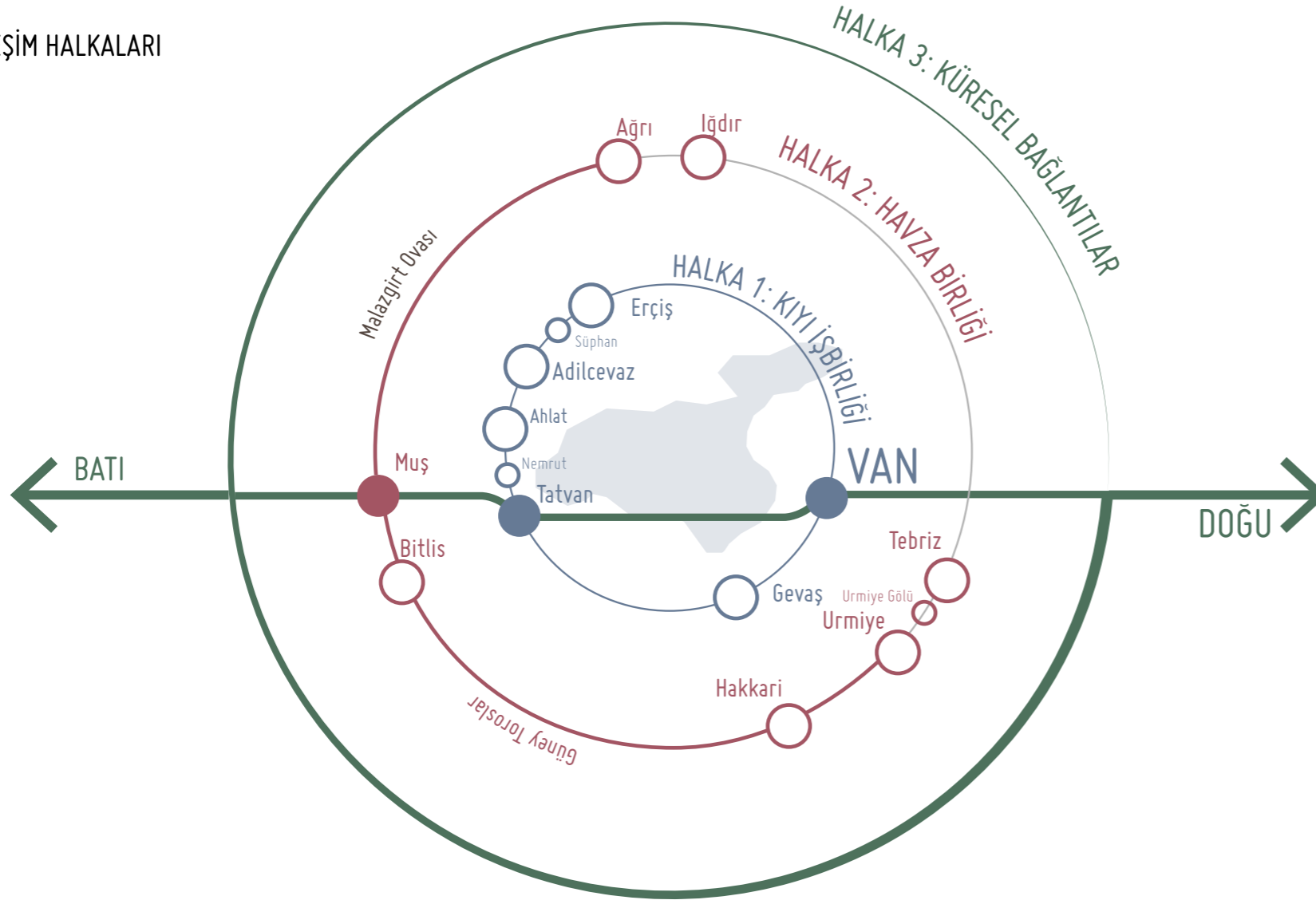
BÖLÜM

02

STRATEJİK BAKIŞ
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

ETKİLEŞİM HALKALARI

BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ

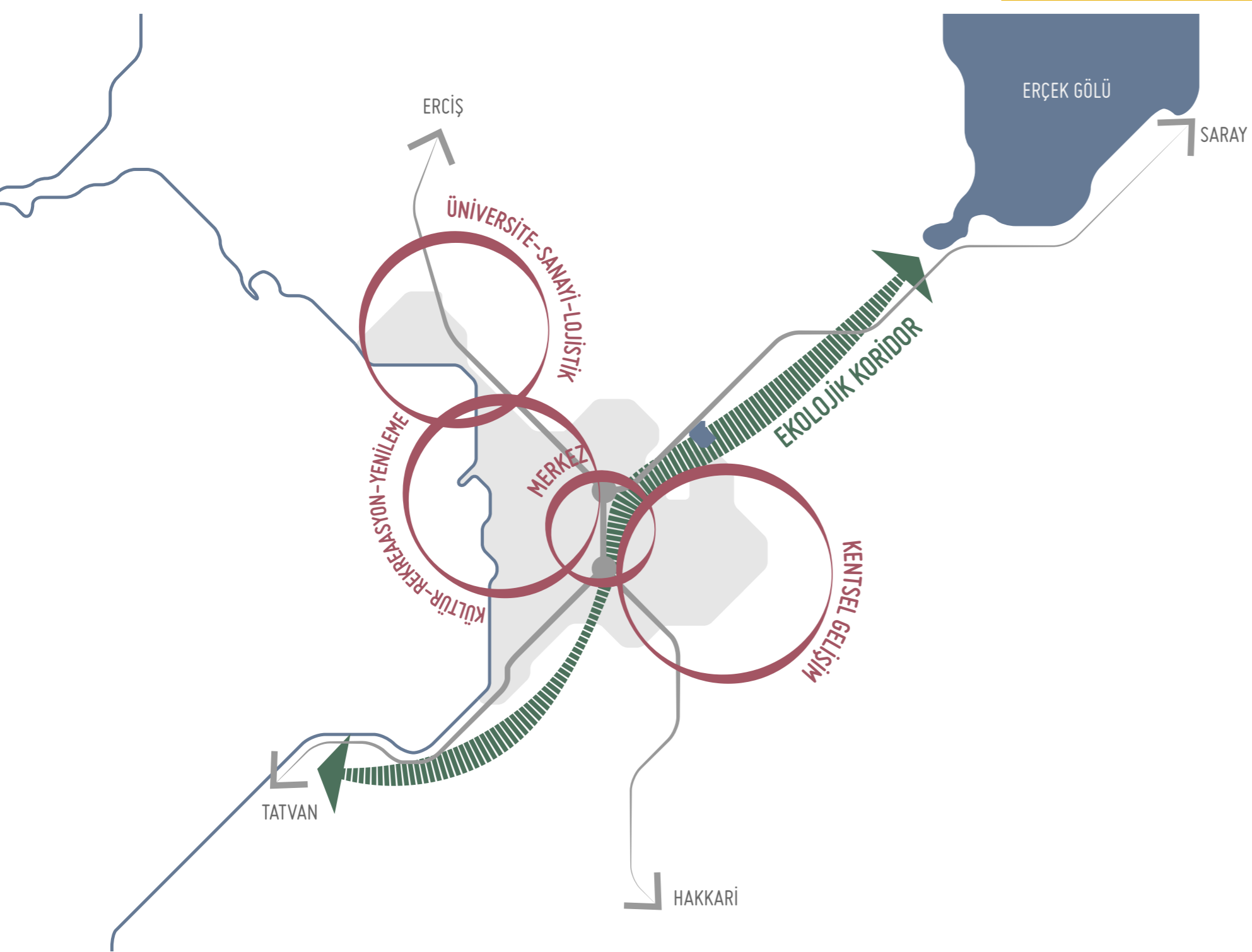
VAN, BÖLGE İÇİNDE HANGİ STRATEJİK ROLÜ ÜSTLENECEK?

Muş, Bitlis ve Hakkari illerinin odak noktası olan Van, sadece idari bölgeleme sisteminde değil, aynı zamanda daha üst ölçek bir kurgunun içerisinde de yer almalıdır. Bu noktada, sınırları aşmak ve yeni bir bölgesel ağ sistemi kurmak, çevre iller ve komşu ülkelerle birlikte işbirliğinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi için önemli bir adım olacaktır.

Birinci halka üzerinde yer alan yerleşimler arasında kurulacak olan kıyı işbirliği, kıyı şeridi boyunca yer alan tarihi, kültüre ve doğal mirasın korunması için kurulan işbirliğini tanımlamaktadır. Bu yerleşimlerin işbirliği sonucunda, bu alanlar korunurken aynı zamanda da belirli standartlar çerçevesinde kullanıma açılarak, kalkınmaya katma değer sağlayacaktır. İkinci halka, Van Gölü Kapalı Havzası'nın doğal eşikler içerisinde yer alan yerleşimlerini bir araya getirmektedir.

Havza birliği sayesinde, üretimde işbirliklerinin kurulması ve de ortaklaşa üretimle birlikte verim artışı sağlanmış olacaktır. Bu ürünleri ticareti ise yine bu odaktan dağılan ulaşım ağları üzerinden gerçekleştirilecektir.

Son olarak, üçüncü halka, Van'ın Doğu ve Batı arasında kuracağı küresel bağlantıları içermektedir. Doğu ve Batı'nın kesişiminde yer alan Van, bu özelliği ile önemli bir köprü görevi görmektedir. Kapıköy Sınır Kapısı ile bir noktadan ilişkilerin kurulduğu bu odak noktasında yeni bir lojistik merkez ve bu merkezin içinde yer alan bir sınır ticareti merkezi bölgesel işbirliğin kurulduğu bir HUB yaratılmasında etkili olacaktır.

KENT KURGUSU

YENİ KENT KURGUSU NE OLACAK?

- o Gelişim Yönünün Belirlenmesi
- o Üniversite-Üretim İşbirliği
- o Lojistik ve Sınır Ticareti Merkezi
- o Depreme Dayanıklı Yerleşim Alanları
- o İhtiyaçlara Yönelik Planlama
- o Yeni Bölgesel Ulaşım Ağı

Belirtilen önceliklerin yanı sıra kentin kurgulanmasında belirli temalar çerçevesinde alt sektörel kümelenmelerin oluşturulması, planlanması ve mekansallaştırılması gerekmektedir. Bu temalar ise şu şekilde sıralanabilir;

- o Tematik Sektörel Odaklar (OSB, Lojistik Merkez, Sınır Ticareti Merkezi, Üniversite)
- o Tematik Alanlar (Van Gölü ve Kıyısı, Sulak Alanlar, Üretim Alanları, Tarihi ve Kültürel Yapıların Yer Aldığı Bölgeler, Sit Alanları)

Bu kapsamda, 3 ana bölge ortaya çıkmaktadır. Birinci bölgede, üniversite ve sanayinin işbirliği üretimin yönetim mekanizmasını oluşturacaktır. İkinci bölgede yer alan kültürel, doğal ve tarihi miras öğeleri, kültür, rekreasyon ve yenileme odağını meydana getirmektedir. Bu miras, ekolojik koridor aracılığıyla kentin diğer parçalarına eklenerek aktifleştirilecektir. Son olarak, üçüncü bölge kentin büyüme yönünü göstermektedir. Bu alanlar arasında doğal alanlarının izinin sürülmesiyle önerilen ekolojik koridor, hem kentin parçaları arasında bir geçiş yaratırken hem de bu parçaları birbirinden ayıran bir eşik görevini üstlenecektir. Bu koridor, aynı zamanda kentin havalandırma koridoru görevini üstlenirken, bir yandan da olası bir afet durumunda, kentin sığınma alanı olarak da işlevlendirilebilecektir.

BÖLÜM

03

VİZYON

Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

BÖLGESEL VİZYON

DOĞU VE BATI'NIN KAVUŞTUĞU HUB

KENTSEL VİZYON

YENİ(DEN) VAN

BÖLÜM

04

3X3 VİZYON ve EYLEM
ÇERÇEVESİ
Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

VİZYON ÇERÇEVESİ

3 X 3

EYLEM ÇERÇEVESİ

1 FARKLILIK

1 Stratejik Konum:
'Doğu'nun Batı'ya
Açılan Kapısı'

2 Birikim:
'Medeniyetlerin
Beşiği'

3 Güneş:
'Batmayan
Güneş'

2 TEMA

1 Yeni:
'Küllerinden
Doğan Anka Kuşu'

2 Bereket:
'Verimin Ürüne
Dönüşümü'

3 Sınır:
'Çizgisel
Sınırları Aşmak'

3 STRATEJİ

1 Kalkınma:
'Sınır Ötesi
İlişkiler'

2 Dönüşüm:
'Yeni Bir Kent
Yaratmak'

3 Bütünleşme:
'Kent- Kır
Dengesi'

VAN'IN GELECEĞİ

1 SEKTÖR

1 Tarım ve
Hayvancılık:
'Bereketten
Ürüne'

2 Ticaret:
'Doğu- Batı
Köprüsü'

3 Enerji:
'Doğadan
Üretime'

2 PROGRAM

1 Ekonomi:
'Bölgesel
Kalkınma'

2 Çevre:
'Doğanın
Korunması'

3 Toplum:
'Sosyal
Gruplar Arası
Entegrasyon'

3 PROJE

1 Kıyının
Canlandırılması:
'Kıyının
Alternatifleri'

2 Çember:
'Coğrafi
Birliktelikler'

3 Koridor:
'Tematik Kaçışlar'

VİZYON ÇERÇEVESİ

3 FARKLILIK

3 TEMA

3 STRATEJİ

Stratejik
Konum

Yeni

Kalkınma

Birikim

Bereket

Dönüşüm

Güneş

Sınır

Bütünleşme

3 FARKLILIK

1 Stratejik Konum

Doğu'nun Batı'ya
Açılan Kapısı

Van, Yukarı- Van Bölümü Van Gölü Kapalı Havzası'nın doğu kıyısında konumlanmıştır. Bu özelliği ile gerek ülke illeri gerekse sınır komşularıyla olan ilişkileri göz önünde bulundurulduğunda bölgenin odak noktasında yer almaktadır. Saray İlçesi'nde yer alan Kapıköy Sınır Kapısı ile doğuya açılan Van, batı ve doğunun birleşim noktasında önemli bir stratejik konumu elinde bulundurmaktadır. Van, bu sınır sayesinde doğu ile batıyı birleştiren köprü görevini de üstlenmektedir.

2 Birikim

Medeniyetlerin Beşiği

Urartuların M. Ö. 7000'li yıllarda Eski Van'ın bugün bulunduğu yerde Tuşpa başkentini kurmasıyla birlikte yöre yüzyıllar boyunca farklı medeniyetlerin uğrak noktası olmuştur. Yörenin egemenliğinin dönemler içerisinde farklı medeniyetlerce ele geçirilmesi, buradaki zengin kültürel ve tarihi mirasın nedenini de açıklar niteliktedir. Bugün Van, farklı kültür ve inançların uyum içerisinde yaşadığı bir kent haline gelmiştir.

3 Güneş

Batmayan Güneş

Van, güneş enerjisi radyasyon değeri bakımından ülke düzeyinde 3. sıradadır. Van'ın toplam güneş enerjisi potansiyelinin 14.000 MW olduğu tahmin edilmekte ve bu miktarın Türkiye'nin mevcut kurulu gücünün yaklaşık ¼'üne karşılık geldiği düşünüldüğünde, güneş enerji üretiminin Van için önemli bir yere sahip olduğu gözler önüne serilmektedir. Van, güneşin neredeyse hiç batmadığı coğrafyası ile önemli bir enerji potansiyeline ev sahipliği yapmaktadır.

3 TEMA

1

Küllerinden Doğan Anka Kuşu

2011 depremi sonrasında yaşanan büyük yıkımla birlikte ortaya çıkan maddi ve manevi kayıplar, Van'ın göç vermesine ve yaşayan halkın umutsuzluğa kapılmasına neden olmuştur. Van, 2014 yılına gelindiğinde küllerinden doğan Anka kuşu gibi yeniden ayağa kalkacaktır. Tarım, hayvancılık, sanayi, ticaret, enerji ve turizm sektörlerinde kalkınmanın yatırımlarla desteklenmesi mevcut durumdaki potansiyelin verime dönüştürülmesini sağlayacaktır.

2

Verimin Ürüne Dönüşümü

Farklı sektörlerdeki mevcut verimin, ürüne dönüşümü sürecinin başlatılması ve desteklenmesi, yaygın geleneksel üretim biçimlerinin geliştirilmesiyle mümkün kılınacaktır. Bu sayede, mevcut kapasite rekabet edilebilirlik sınırına çıkarılacaktır. Bölgesel kalkınma, yörenin potansiyelinin fırsatlara çevrilmesiyle sağlanacak, kırsal ve kentin yeniden ayağa kalkmasında önemli bir dayanak noktası olacaktır.

3

Çizgisel Sınırları Aşmak

Van Gölü Kapalı Havzası ve fiziki coğrafyası göz önünde bulundurulduğunda çizgisel sınırların ötesine geçilmesi gerektiği önem kazanmaktadır. Bölgeler arası entegrasyonun sağlanması için sınırların ötesine geçmek, bölgesel ağları kurmak ve bölge içerisindeki ilişkileri güçlendirmek gerekmektedir.

3 STRATEJİ

1

Sınır Ötesi İlişkiler

Önemli bir stratejik konuma sahip olan Van'ın çevresiyle olan ilişkileri, bölgedeki konumu ve üstleneceği rolün belirlenmesinden sonra şekillenmelidir. Buna bağlı olarak, ulaşım ağlarının geliştirilmesine ve sosyo-ekonomik ilişkilerin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmelidir. Bu sayede, sınırlar ilişkilerin kurulmasında ortaya çıkan duvarlar olmaktan çıkacak, bu duvarlar yıkılacak ve bölgenin çevresiyle bütünleşmesi yolunda ilk adımlar da atılmış olacaktır.

2

Yeni Bir Kent Yaratmak

2011 yılında büyük hasarla sonuçlanan depremler nedeniyle Van büyük çapta maddi ve manevi kayıplar vermiştir. Yaşanan sorunların nedenlerinin araştırılması, bu nedenlerin çözümüne yönelik analizlerin yapılması ve yapılan analizler sonucunda çözümler üretilmesi öncelikli eylem alanıdır. Önceki yıllarda yaşanan sorunların tespiti ve bu sorunların tekrarlanmasını engelleyecek çözümlerin üretilmesi sürecinde halkın katılımıyla kamu-özel-sivil işbirliğinde çalışmalar yürütülmelidir.

3

Kent-Kırsal Dengesi

Sadece kent içinde değil kırsal alanda da yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik stratejiler geliştirmek ve bu stratejiler doğrultusunda çözümler üretmek ikincil eylem alanıdır. Deprem sonrası Eski Van ve Yeni Van olarak ayrılan kentin dönüşümünde, eski yerleşim alanlarında yaşayanların ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Yeni yerleşim alanında ise mevcut sorunların ileriki yıllarda tekrardan ortaya çıkmaması için mevcut sorun analizleri yapılmalı, planlama çözümleri gerek standartlar gerekse ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Kırsal alanda planlama ise kırsal alandaki gelişim ve kalkınma dinamiklerine uygun olarak tasarlanmalıdır.

3 SEKTÖR

1 Tarım ve Hayvancılık

Bereketten Ürüne

Bölgenin Van Gölü Kapalı Havzası içerisinde yer alan akarsu, göl, sulak alan vb. su kaynakları bakımından bolluğu, bölgeye tarım için geniş bir yelpaze sunmaktadır. Verimli toprakların ve sulama kaynaklarının varlığı bereketin ürüne dönüşümü noktasında önemli bir faktördür. Suyun iyi yönetimi, tarımda kaliteli ve verimli ürün alınmasını sağlayacaktır. Buna ek olarak, hayvancılık için gerekli olan arazilerin geniş alanlara yayıldığı coğrafyada, il, hayvancılık sektöründe önemli bir gelişme kat edebilecek kapasiteyi bünyesinde barındırmaktadır. Verimli üretim standartlarının uygulanması durumunda, Van, hayvancılık sektöründe önde gelen iller arasında yer alacaktır.

2 Ticaret

Doğu- Batı Köprüsü

Doğu ticaretinin Batı'ya açılan kapısı Van, iki kültür ve kıta arasında önemli bir köprü görevi görmektedir. Gerek karayolu gerekse demiryolu ağları ile sınırları aşarak ticaretin bölgeden üst bölgeye aktarılması için ortam oluşturmaktadır. Ulaşım ağlarının daha da geliştirilmesi ve ticaret ilişkilerinin güçlendirilmesi ile bölge ticaret sektöründe kalkınma sağlayacaktır. Yapılacak ticari anlaşmalar ve yatırım teşvikleri ile ticari ilişki ağının güçlendirilmesi kaçınılmazdır.

3 Enerji

Doğadan Üretime

Su, güneş ve maden kaynaklarının enerji üretiminde kullanılması, mevcut kaynakların tüketilmeden korunması ve sürekliliğinin sağlanması öncelikli olmalıdır. Var olan çeşitliliğin sürdürülmesi için gerekli koruma mekanizmaları geliştirilmelidir. Verimli üretim yapılması için gerekli olan üretim tesisi standartları uygulanmalıdır.

3 PROGRAM

1 Ekonomi

Bölgesel Kalkınma

Ekonomik sektörlerdeki çeşitlilik ile bölgesel kalkınmada önemli bir adım atılması hedeflenmelidir. Mevcut durumdaki sektörlerin en büyük eksikliği olan kaliteli işgücünün temini için gerekli eğitim verecek kurum ve kuruluşlar kurulmalı, yoğun genç nüfus bu alanlara yönlendirilmelidir. Üniversitenin katılımıyla kamu- özel sektör işbirliği sağlanmalıdır. Bu bağlamda, yerelin katılımının gücü unutulmamalı, yerele yönelik iş imkanları artırılarak yaşayan nüfusun bölgede tutulması ve tutunması için imkanlar yaratılmalıdır.

2 Çevre

Doğalın Korunması

Van, doğal kaynaklarının çeşitliliğiyle dikkat çekmektedir. Bu nedenle, bu alanlara yönelik alınacak kararlar belli kural ve ilkeler eşliğinde belirlenmelidir. Doğal kaynakların koruma-kullanma dengesinin sağlanması öncelikli olmalıdır. Bu sayede, bu alanların sürekliliği sağlanabilecek ve yakınlaşan çölleşme felaketinin önüne geçilmesi için gerekli önlemler alınabilecektir.

3 Toplum

Sosyal Gruplar Arası Entegrasyon

Van medeniyetler beşiği olması nedeniyle yüzyıllar boyunca farklı kökende ve inançta insanlara ev sahipliği yapmıştır. Bu coğrafyadaki çeşitlilik düşünüldüğünde var olan sosyal grupların uyum içerisinde yaşamayı sürdürmesi için ilişkilerin güçlendirilmesi gereken önemli bir noktadır. Bu amaçla, herkesi ilgilendiren etkinliklerin düzenlenmesi için kamu-özel-sivil işbirliği kurulmalıdır. Halkın katılımı göz önünde bulundurulmalı ve bilinçlendirmeye yönelik çalışmalar düzenlenmelidir.

3 PROJE

1 Kıyı

Çevre

Kıyı boyunca saklı potansiyelin kullanılmasına yönelik kıyı turizmi teşvik edilmelidir. Kıyı şeridinde bulunan önemli doğal ve kültürel değerlerin, farklı medeniyetlere ait tarihi izlerin trekking ve bisiklet yolları ile birbirine eklenmesi sağlanmalıdır. Bu ağla birlikte kıyıda yer alan önemli öğeler arasındaki kopuklu giderilecek ve bütünleşme sağlanacaktır. Bu ağın sadece kıyı şeridiyle kısıtlanmaması aynı zamanda kentle de ilişkilerinin kurulması için yeşil koridorlar geliştirilmeli ve kentin merkezi, yerleşim alanları ve önemli kullanımlar kıyıya eklenmelidir.

Ulaşım

Feribot seferlerinin düzenlendiği limanın geliştirilmesi, buraya gelen yerel halkın ve ziyaretçi sayısının artmasına katkıda bulunacaktır. Bunun dışında, marina yapımı ile gölde yat vb. araçların kullanımı teşvik edilebilir. Su sporlarına yönelik tesislerin standartlarına uygun olarak yapılmasıyla birlikte kıyı şeridi canlanacak ve kullanılabilir hale gelecektir. Bu sayede, kıyı sadece doğal bir sınır olmaktan çıkacak, yaşayanların ve ziyaretçilerin de kullanımına açılmış olacaktır. Kıyı boyunca aktif yeşil alan kullanımlarının, mesire yerlerinin ve piknik alanlarının çeşitli yürüme yolları ve bisiklet yollarıyla birbirine bağlanması, alanın işlev kazanmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Eğitim

Kuzeyde yer alan son tematik odak noktası ise üniversitenin konumlandığı kuzey kıyı şerididir. Bu alanda, Van Gölü, kıyısı ve havzasına yönelik çalışmalar yürütülmeli, üniversite bünyesinde kurulan araştırma merkezlerinin çalışmaları maddi ve manevi yönden desteklenmelidir. Bu çalışmalar sırasında, gençlerin katılabileceği çalıştaylar, aktiviteler ve konferansların düzenlenmesi, gençlerin bu alanda bilgi sahibi olmasının önünü açacaktır. Gençlerin bu konulara olan ilgilerinin bilgi ile desteklenmesi, gelecekte bu alanlarda çalışan profesyonellerin eğitiminin ilk adımı olacaktır.

3 PROJE

Çember

Birinci Halka: Van Gölü

Van Gölü, kıyısı, tarihi ve kültürel yapılar ve dağların yer aldığı halka, Van Gölü ve kıyısının saklı potansiyelini ortaya çıkarmaktadır. Kıyı turizmi, kuş turizmi, su sporlarının teşvik edilmesi ve bu sporlara yönelik standartlara uygun tesislerin kurulması önceliklidir. Kıyı turizmini canlandırarak faaliyetlerin yapılması, halkın ve ziyaretçilerin ilgisini artıracak, Van'ın turizm potansiyeli üzerinden kalkınması sağlanacaktır. Kıyının kentin devamı ile bütünleştirilmesi, sadece bir şerit kullanımı olmaktan çıkması bir diğer hedefidir. Bu alanın, yeşil koridorlarla kentin ortak yaşam alanlarına açılması için düzenlemeler yapılmalı, kentin dönüşümünde yeşil alan kullanımı ve yönetimi esas ve ilkeleri standartlarına uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

İkinci Halka: Van

İkinci halka kapsamında, Van Gölü'nün kuzeydoğu ve güney kıyısı yer almaktadır. Van'ın üretiminin odak noktası olan halkada, akarsular, göller, ovalar, vb. sulak alan ve sulanabilir tarım arazileri, çayır, mera ve dağlar yer almaktadır. Üreticilere yatırım ve teşvik destekleri sağlanarak, girişimcilik ruhu canlı tutulmalı, bu sayede, üretimde verim ve katma değer artırılmalıdır. Sanayi ve üniversite, kalkınma için lokomotif bir kuvvet olacaktır. Sanayi, tarım ve hayvancılık sektörleri ve üniversite arasında, üretimde verim ve katma değer artırılması, teknoloji ve inovasyonun kullanılması için işbirliği sağlanmalıdır.

Üçüncü Halka: Van Havzası

Havza içerisinde Van doğu ve batı arasında önemli bir köprü görevini üstlenmiştir. Bu halka, bölge içi üretim ve kalkınmanın ana odağıdır. Ulaşım ağının gelişmesi bu nedenle önemlidir. Sınır ticareti ve lojistik merkezle birlikte bu alanda bölgesel ulaşım ağının kuvvetlendirilmesi için ticari ilişkilerin sağlanması ve geliştirilmesi için gerekli girişimlerde bulunulmalıdır.

3 PROJE

Koridor

Çevre Koridoru

Bu koridorda Van Gölü ve kıyısı değerlendirilmekte, bu alandaki doğal kaynak potansiyeline yönelik bir sistem kurgulanmaktadır. Bu sistem, güneyde Edremit'e bağlı kıyılardan başlayan kuzeyde Erciş'e kadar uzanan Van kıyısını kapsamaktadır. Bu koridorun ana teması "çevre"dir. Turizm ve tarım potansiyelinin yoğunlaştığı bu sistem ağında amaç, kıyı şeridinin verimli kullanımı ile birlikte bu alanın kentle bütünleşmesinin sağlanmasıdır. Bu bütünleşmeyle birlikte, Van kıyısı yaşayanların ve ziyaretçilerin aktif kullanımına açılacaktır. Koridor içerisinde yer alan tarihi ve kültürel yapıların da çevresiyle uyumlu ve aslına uygun bir şekilde restore edilmesi, bu tematik koridor için öngörülen hedeflerden biridir.

Ekonomi Koridoru

Bu ana koridor diğer iki koridoru birbirine bağlarken kendi içerisinde de bütünlük bir sistem ağı içerisinde çalışmaktadır. Kuzeyde üniversite ve sanayi odağının oluşu, bu ana koridorun beslenmesini sağlayan en önemli faktördür. Bu bağlamda, buradan hareketle Van, bu ikili arasındaki işbirliğinden beslenerek 3 temel koridoru bir arada tutacaktır. Koridorun merkezinde yer alan parçada ulaşım ağlarının kesişim noktalarının olduğu odak yer almaktadır. Bu alanda, Van, karayolu, demiryolu ve havayolu ile bölgesine ve komşu ülkelere bağlanmaktadır. Van'ın dönüşümünde bu alanın gelişimi ve bu gelişime bağlı olarak çevresiyle kuracağı ilişkiler önemli bir yere sahip olacaktır. Bu yüzden, bu odak birincil ve üçüncül koridorları birbirine bağlarken, koridorlar arası ağı da toparlayıcı bir merkez olacaktır. Koridorun son bağlantı noktası olan Edremit TOKİ alanı, kentin güneye doğru eklenme noktasını göstermektedir.

Sosyal Koridor

2011 depremi sonrasında yeni yerleşim yerlerinin inşa edilmesiyle birlikte Van farklı yönlerde doğru büyüme eğilimi göstermeye başlamıştır. Üçüncü ve son halka olan sosyal tematik koridor kentin yeni yerleşim alanıyla birlikte hedef gösterilen büyüme yönünü kapsamaktadır. Bu alanın çevresinde eklenilen parçaları olmaması bu büyüme yönünün merkeze eklenmesinde sorunlar çıkarmaktadır; ancak kuzey ve güneyine eklenilebilecek parçalarla, üçlü sistem içerisinde diğer koridorlarla birlikte bütünlükçü bir sistemler ağıyla bütünleşebilir. Bu koridorun gelişiminde, yaşam kalitesi standartlarının göz önünde bulundurulması, yeni yaşam alanlarının buna göre şekillenmesi gerekmektedir.

BÖLÜM

05

VAN'IN GELECEĞİ İÇİN
10 TEMEL İLKEVAN'IN GELECEĞİ İÇİN
10 TEMEL İLKE (10K)

1. **KAPALI HAVZA:** Verimin Coğrafyası
2. **KAVRAMA:** Medeniyetlerin Beşiği
3. **KAYNAK:** Maden
4. **KATILIMCILIK:** Entegrasyon
5. **KÜLTÜR:** Ziyaretler
6. **KÖPRÜ:** Sınır Ötesi İlişkiler
7. **KORUMA:** Doğal Kaynaklar
8. **KULLANMA:** Saklı Potansiyel
9. **KALKINMA:** Üretim
10. **KALICI:** Yeni Bir Van Yaratmak

KAPALI HAVZA: Verimin Coğrafyası

Van, Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Murat-Van Bölümü'nde Van Gölü Kapalı Havzası'nı içine alacak şekilde doğusunda konumlanmıştır. Türkiye'nin 6. büyük ili olan Van, volkanik dağlarla kaplı çukuru dolduran Van Gölü'nün doğu kıyısında kurulmuştur. Van Gölü'nü çevreleyen dağlar Van ilinin doğal sınırlarını oluşturmaktadır.

KAVRAMA: Medeniyetlerin Beşiği

Kuzeyde Ağrı, batıda Bitlis (Bitlis'in doğu kıyısı Van Gölü'ne sınırdır), güneyde Siirt ve Hakkâri ile komşu olan Van, bulunduğu coğrafya bakımından bir odak haline gelmiştir. Doğusunda İran ile sınırı olan Van, ülke için önemli bir konuma da sahiptir. Uluslararası ilişkiler göz önünde bulundurulduğunda Van, gerek İran gerekse Irak, Azerbaycan, Ermenistan ve Nahçıvan gibi komşu ülkelere olan yakınlığı nedeniyle de stratejik konumunu korumaktadır.

KAYNAK: Maden

Van, büyük bir bölümü volkanik malzemelerle kaplı olan volkanik yapılardan oluşmaktadır. Bu yapılar, gerek jeolojik gerekse turistik açıdan büyük öneme sahiptir. Bunların yanı sıra, jeotermal kaynakların da çeşitliliği ilde dikkat çeken özelliklerden biridir. Perlit ve pomza maden kaynağı bakımından Van ili Türkiye’de 2. sıradadır. Van ilinin pomza rezervi 154.625.000 m³’tür. Bu miktar, Türkiye rezervinin yaklaşık %29’una denk gelmektedir. Bu yataklar özellikle Erciş ilçesinde yoğunlaşmıştır. Gevaş ilçesi Aladüz Köyü’nde orta kaliteli tuğla-kiremit hammaddeleri olup bunlar büyük potansiyele sahiptir. Bunlara ek olarak, ilde krom oluşumlarına da rastlanmıştır. Özellikle Özalp ilçesinde bu oluşumların yoğunlaştığı görülmektedir. Demir oluşumları da zuhurlar şeklinde Bahçesaray ve Çaldıran ilçelerinde görülmektedir. 1955-1978 yılları arasında yapılan saha araştırmaları sonucunda Erciş- Zilan ve Şahmanis linyit sahaları ortaya çıkarılmıştır. Bunların dışında, Hoşap civarında yer alan Neojen havzada ince damarlar kapsayan yerel bir kömür rezervine ulaşılmıştır.

03

KATILIMCILIK: Entegrasyon

Bölgede farklı sosyal gruplardan, inançlardan ve kültürlerden insanlar yüzyıllar boyunca bir uyum içerisinde yaşamışlardır. Bu uyumun devamı için ilin ayağa kalkması sürecinde bu farklılıkların entegre edilerek bir bütün halinde hareket etmesi, sürece yönelik katılımın artırılması ve bu süreçte sıkı ve devamlı ilişkilerin kurulması önemlidir. Halkın sürece olan ilgisi, yöreyi sahiplenme duygusuyla birleştirilerek, mevcut durumda yaşanan sorunların giderilmesi sağlanacak, aynı zamanda ileride bu sorunların yaşanmasının önüne geçilecektir. Üretilen çözümler, farklılıkların çeşitliliğinden faydalanılarak üretilecek, ortaya çıkan ürünler de yaşam kalitesi ve standartlarının yükselmesine katkıda bulunacaktır.

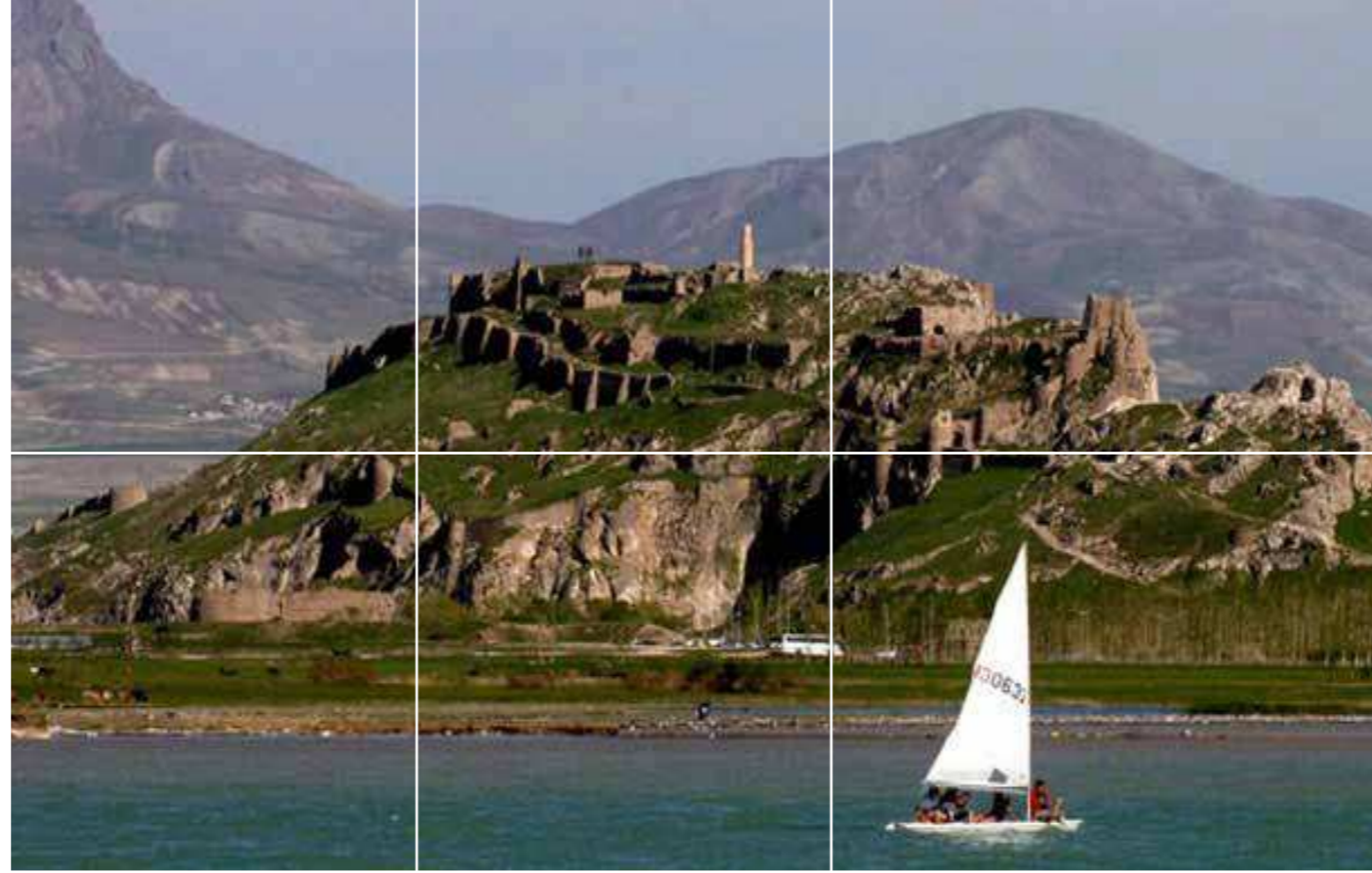
04

KÜLTÜR: Ziyaretler

Van, kültürel zenginlik bakımından birçok tarihi ve kültürel yapının, yerleşim alanının, doğal değerlerin yoğunlaştığı bir alandır. Bunların yanı sıra, yöredeki sit alanlarının sayısı ve yoğunluğu da dikkat çekmektedir.

Tuşpa adıyla uzun süre Urartu Devleti'nin başkentliğini yapan kale, Urartu kralı 1. Sarduri tarafından M. Ö. 840-825 tarihleri arasında kurulmuştur. Çavuştepe Kalesi, Hoşap Kalesi, Ayanis Kalesi, Hişet Selçuklu Mezarları ve Çelebibağ Mezarlığı eski dönemlere ait önemli yapılar arasındadır. Van'daki en önemli yapıtlardan biri olan Menua Kanalı ise, Gürpınar'daki Şamram kaynağından toprağa açılmış 50-55 km uzunluğundaki bir kanal yardımıyla başkent Tuşpa yakınlarına su getiren kanaldır. Günümüzde bu kanal hala kullanılmaktadır. Beylikler Dönemi ve Osmanlı İmparatorluğu ile birlikte ildeki dini yapılarda da değişiklikler göze çarpmaktadır. Yörenin farklı inançlara da ev sahipliği yaptığı günümüze aktarılan yapıların incelenmesiyle de doğrulanmaktadır. Saint Bartholomeus Manastırı, Yanal Kilisesi, Yukarı Bakraçlı Köyü Varagavank Manastırı (Yedi Kilise) ve Saint Thomas Manastırı ilde bulunan önemli yapılardır.

05

KÖPRÜ: Sınır Ötesi İlişkiler

Doğu ile Batı arasında önemli bir coğrafi konuma sahip olan Van, sınır ötesine ulaşarak bu iki kültür ve kıta arasında önemli bir köprü vazifesi görmektedir. Bu konumu ile odak görevi gören merkez il Van, Avrupa'nın Doğuya açılan kapısı görevini de üstlenmiştir.

Van sınır ticareti yapmakla yetkilendirilen 12 ilden biridir. Sınır ticaretinin yapıldığı dört Sınır Ticaret Merkezi'nin birisi Kapıköy Sınır Ticaret Merkezi'dir. İran'a yapılacak ihracat ve ithalatta çeşitli kolaylıklar sağlanmış, bu sayede ticari ilişkilerin kuvvetlenmesi ön görülmüştür. Van'ın İran'dan başlayan karayolunun ilk durak noktası ve Sınır Ticaret Merkezi'ni sınırları içerisinde bulundurması, ilin stratejik konumunu da kuvvetlendirmektedir. Buna rağmen, yörede kaçakçılık yapılması da önüne geçilmesi gereken önemli bir sorundur.

06

KORUMA: Doğal Kaynaklar

Bölge coğrafi konumu itibarıyla dağları, göl ve adaları, şelaleleri, jeotermal alanları, sulak alanları, kuş gözlem noktaları ve doğal oluşumları nedeniyle zengin bir coğrafyaya sahiptir. Bu zenginliklerin ileriki nesillere aktarılması için eyleme geçmek ise bugünün neslinin üstlenmesi gereken önemli bir görevdir. Doğal kaynakların koruma-kullanma dengesi içerisinde sürdürülebilirliğinin ve sürekliliğinin sağlanmasına yönelik planlama kararları alınmalıdır.

KULLANMA: Saklı Potansiyel

Dünya çapında ortaya çıkan alternatif enerji üretimine yönelim, Van ilinin güneşlenme süresi, radyasyon değeri, rakım ve tarım dışı kullanılan arazi gibi ölçütler göz önüne alındığında yatırım konusunda yöreyi ön plana çıkarmaktadır. Van OSB'nin enerji sektöründe Ortadoğu yatırım ve üretim üssü olması planlanmıştır. Sadece güneş enerjisi üretimi değil hidroelektrik enerji üretimi bakımından da zengin bir potansiyele sahiptir. Van'daki sayısız akarsu büyük ölçekli hidroelektrik yatırımlarına uygundur. Bunlara ek olarak, yatırıma açık jeotermal sahaların varlığı, sağlık turizmi, ısıtma ve seracılık alanları için de önemli bir kaynaktır. Güneşlenme süresi ve jeotermal alanların bulunması nedeniyle bu potansiyelden faydalanarak seracılık yapılması desteklenmelidir. Örtü altı üretimi ise hedef gösterilen yatırım sektörlerinden biridir. Bu üretimin özellikle Erciş, Çaldıran ve Gevaş ilçelerinde yapılması planlanmıştır.

KALKINMA: Üretim

Van'da bulunan çayır ve mera alanlarının Türkiye ortalamasının çok üzerinde olması tarım ve hayvancılık alanında yapılacak yatırımlar için önemli fırsatlar taşımaktadır. Küçükbaş hayvancılık göz önünde bulundurulduğunda bünyesinde bulundurduğu çayır ve meraların bu sektörün de ilde lokomotif güç olacağını göstermektedir. Buna ek olarak, uygun iklim koşulları nedeniyle büyükbaş hayvancılık açısından da uygun bir yatırım bölgesidir. Hayvancılık sektörüne yapılacak olan yatırımların da karşılığı alınacaktır zira yörenin % 90'ı dolaylı veya doğrudan hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Kaliteli işgücüne ihtiyaç duyulan iş kollarında, bu iş kollarında çalışacak nitelikte çalışanların alınamaması ve bu özellikte bireylerin eksikliği sebebiyle istihdam edilememeleri, işsizlik oranının gün geçtikçe artmasını etkileyen en önemli faktörlerin başında gelmektedir. Genç nüfus oranının çok yüksek olduğu Van ilinde bu potansiyelden faydalanmak için gerekli yatırımların bölgeye yönlendirilmesi gerekmektedir. Mevcuttaki ucuz iş gücü eğitim yoluyla kaliteli iş gücüne dönüştürüleceği gibi farklı sektörlerde çalışan iş gücü yaratılmasında ve de farklı sektörlerin geliştirilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

09

KALICI: Yeni Bir Van Yaratmak

2009-2010 yılları arasında alınan göç 23.231 kişi, verilen göç 31.312 kişi iken, 2010-2011 yılları arasında alınan göç 23.415 kişiye çıkmasına rağmen depremle birlikte verilen göç miktarı 72.273 kişiyi bulmuştur. 2011-2012 yılları arasında Van ilinde alınan göç miktarı 50.003 kişi verilen göç ise 46.639 kişidir. Bu veriler incelendiğinde, 2011-2012 yılları arasında yöreden göç eden halkın, ile dönüş yaptığı sonucuna varılabilir. Buna rağmen, verilen göç miktarının yüksek oluşu, yöredeki iş olanaklarının kısıtlılığı, konut problemleri, vb. sorunların devam etmekte olduğuna da ışık tutmaktadır. 2012 yılında yayınlanan Teşvik Kararnamesi'nde en avantajlı 6. bölge kategorisinde tanımlanan Van yatırımlara açık bir coğrafyadır. Buna ek olarak, yatırım yeri tahsisinde sağlanan kolaylıklar sayesinde Van yatırımcıları çekecek potansiyelleri de bünyesinde barındırmaktadır. Bölgenin zengin enerji ve maden potansiyeli, bölge adına önemli bir kalkınma ayağını oluşturmaktadır. Buna ek olarak, yörenin turizm potansiyeli de göz ardı edilmemesi gereken bir başka değerdir. Dönüşüm ve yenilenme sürecinde sorunların avantaja çevrileceği Van, kalıcı bir kent olma yolunda farklı yatırım ve destekleri beklemektedir.

10

14 BOLU	42 KONYA	58 SIVAS	64 UŞAK	36 KARS	46 KAHRAMANMARAŞ	
40 KIRŞEHİR	43 KÜTAHYA	59 TEKİRDAĞ	65 VAN	70 KARAMAN	49 MUŞ	24 ERZİNCAN
41 KOCAELİ	44 MALATYA	60 TOKAT	66 YOZGAT	71 KIRIKKALE	74 BARTIN	77 YALOVA
07 ANTALYA	45 MANİSA	61 TRABZON	67 ZONGULDAK	72 BATMAN	75 ARDAHAN	78 KARABÜK
08 ARTVIN	01 ADANA	62 TUNCELİ	68 AKSARAY	73 ŞIRNAK	76 İĞDIR	16 BURSA
15 BURDUR	04 AĞRI	52 ORDU	69 BAYBURT	77 KİLİS	79 KİLİS	17 ÇANAKKALE
27 GAZİANTEP	03 AFYON	51 NİĞDE	30 HAKKARİ	80 OSMANİYE	47 MARDİN	18 ÇANKIRI
	05 AMASYA	50 NEVŞEHİR	19 ÇORUM	81 DÜZCE	79 AYDIN	79 KİLİS
	06 ANKARA	63 ŞANLIURFA	31 HATAY	48 MUĞLA	28 GİRESUN	09 AYDIN
	02 ADIYAMAN	66 YERLİ	32 ISPARTA	55 SAMSUN	29 GÜMÜŞHANE	
		67 ZONGULDAK	33 İÇEL	56 SİİRT		
		68 AKSARAY	34 İSTANBUL	37 KASTAMONU		
		69 BAYBURT	35 İZMİR			

81 KENT VİZYON